

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló” a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter (Az általalok katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló” cím alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseljük.) XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhoz, 1895. márczius 6-án.

Előfizetési árak:
Egész évre 12 kor., féltre 6 kor., negyedévre 3 kor.
 Egyes szám ára 10 fill.

Felélős szerkesztő:
BILKEI FERENC.

Megjelenik minden kedden, csütörtökön és szombaton este.
 Szerkesztőség és kiadó-hivatal: **Szent-István-tér 1.**
 Egyes számok kaphatók: a **Dohánytűz-széknél.**

Megnyitó beszéd.

A vizivárosi kath. Kör közgyűlésén tartotta:
Mayer Károly apátkanonok, a Kör elnöke.

Dicsértessék a Jézus Krisztus!

Szivem mélyéből üdvözlöm ezen keresztény köszöntéssel a vizivárosi katolikus körnek, közgyűlésük megtartása végett itt egybegyülekezett tagjait, mert ezen keresztény köszöntéssel nem csak a mi egyéni vallásos meggyőződésünknek és ezen meggyőződésből kifolyó, katolikus gondolkodásunknak és hű katolikus érzelmeinknek szoktunk kifejezést adni, hanem kifejezésre akarjuk — ugyebár juttatni e köszöntéssel a mi egyesületünknek irányát, szellemét és működésének, törekvéseinek célját is.

Jézus szent nevében üdvözlöm tehát a vizivárosi katolikus kört, főképen közgyűlésének napján, mely nap az egyleti életben ép oly fontos, mint az egyes emberi életnek villámként sebesen rohanó pillanataiban az új év kezdete; midőn tehát mi is vissza tekintünk, mint az egyes ember visszatekint saját életének elmúlt napjaira, mi is visszatekintünk — mondom, a lefolyt egyleti életünkre, s halát adunk az Istennek a kör életében vett jökört, és az Isten oltalmába ajánljuk körünk jövő egyleti évét

De azt kérhetné valaki, volt-e haszon ezen kör működéséből a lefolyt évben, s van-e egyáltalán szükség a jövőben a kör működésére?

Az első kérdésre meg fog felelni kétségkívül a körtitkárjának évi jelentése, erre tehát most nem akarok visszatekinteni; én csak arról vagyok már eleve is meggyőződve, hogy az a tevékenység, melyet a kör kifejtett valóban elismerésre méltó, a vizivárosi katolikus kör mindenkor büszke lehet az ő tevékenységének eredményére, mert, hogy egyebet ne említsek, épen ezen kör tagjainak buzgósága hozta létre Székesfejérvárott a már szép virágzásban levő szövetkezetet is

De különben, ha ezen kör egyebet nem tudna felmutatni, mint azt, hogy katolikus szellemben katolikus alapon létezik, már ez is elég ok arra, hogy létezzék, mert az ily szellemben az ily alapon létező egyesülés a társadalom mai szaggatott viszonyai mellett csakis így létesíthető.

Az ember pedig, az embernek természete, rendeltetésénél fogva már arra hajlik, hogy a társas életet, a társadalmi életre való hajlamát kielégíthesse az ő nyelvén, az ő vallásos meggyőződésének, az ő szíve vonzalmának feláldozása nélkül.

Az embernek társaságra hajlandó ter-

mészetét legjobban bizonyítja már azon körülmény is, hogy a világon mindenben s mindenkor, támaszra és segítségre szorul. Ép ezáltal is lényegesen különbözik az állattól, mert egy állatnak sincs olyan hosszantartó és szegély nélküli ifjusága, mint az embernek. Azok mihelyt megszületnek, fel is vannak ruházva természetüknek megfelelően: ellenségeik ellen meg van a saját fegyverük; terített asztalhoz ülnek, mert táplálékukat készen találják: fészkeik, barlangjaik készítéséhez, vándorlásaikhoz az isteni legfőbb értelem által beléjük öntött ösztöneiknél fogva már kész művészettel bírnak; nem kell tanulniok, ők született művészek, született uszmesterek s a vasutnál is sebesebben repülnek. Az ember ellenben, bár a világnak, az állatoknak ura legfeljebb csak azt tudja, mit nagy fáradsággal, a mit évek hosszú során át megtanult és ebben a tanulásban szünet nélkül haladnia kell, mindig tovább és tovább fáradságos és küzdelmes, mert ez a rendeltetése mint a föld királyának, mert neki mondta az Isten azon magasztos szót, hogy: munkálkodjatok az egész föld kezekéig. De ezt a haladást az ember magára hagyatva soha el nem érné, azért az ember természetébe oltotta a társulást, az egyesülés, a szövetkezésre való hajlamot, hogy egymással érintkezve, eszméiket kiésselve, egymást buzdítva, egymással egy irányban haladva, nagy fáradsággal, sok gondal és bő tanulással egymást segítsék. Ime ez az ember társadalmi természete, melylyel nagyot művelhet, ha nem is egyszerre, legalább az évek hosszú során. Ime az Isten: — hogy csak egy példát hozzak fel — már 6000 esztendeje mutogatja az embernek a villám fényét, és az ember hosszú fáradság után megtanulta, hogy utcait tereit szobáit villannyal világítsa meg, meg fogja kétségtelenül azt is tanulni rövid idő alatt, hogy a platina sodrony praeparálása által tán a kis lámpáknak is tszta fűhő fényt tud adni, mert hisz már tudja azt is, hogy ott a hol sebesen folyó víz létezik, tűz nélkül egyedül a víz erejével hozza létre a villámáramot.

Még jobban rászorul az ember mások támogatására a vallásos iránynak ápolásában, az erkölcsi élet fejlesztésében és fokozásában s e téren is, mihelyt az ember embertársaival helyes irányban szövetkezik, ereje ez által mérhetetlen lesz. Ily helyes irányu. szövetkező ékek érintkezések gócpontjai pedig manapság egyedül csak a katolikus körök.

Azért nagy halámat akarom a vízi-

városi katolikus kör ezen közgyűlése alkalmával kifejezni mindazok iránt, kik munkásságukkal, tanácsaikkal, hivatalos teendőik buzgó teljesítése mellett felovassáikkal, üdvös felvilágosításaikkal, vagy akármiféleképen nevezetűk jóra törekvő működésüket, ezen katolikus kör életében hasznos tényezők voltak és áldásosan közreműködtek. Az Isten fizesse meg fáradozásukat!

Ha pedig magukban az illetők azt gondolnák, hogy az eredmény nem felel meg mindenben fáradozásaikkal, vigasztalásul szabadon öket egy nagy igazságra figyelmeztetni. Az igazságnak elvetett magja igen kicsi, de amár későn is, mindazon által terebélyes fává fog nőni. A fiatalabbak lelkében, a jövő nemzedékben, habár kezdetben homályosan is, de később mindig világosabban fognak azt itt nyert hagyományok megújulni, példák mindig jobban megújulnak szívükben s így a nyert iránynak ők lesznek örökösei, mert a jövő nemzedék működése mindig beleoyulik a jelenbe.

A természettudósok az energia fennmaradásának tövényéről tanítanak. Az Isteni gondviselés úgy akarta, hogy az erő fennmaradásának elve bizonyos értelemben a szellemi téren is érvényesüljön! Az Isteni gondviselés szándéka szerint tehát az emberi munka eredményének nem szabad veszendőbe mennie, sőt arra van hivatva, hogy a jövő nemzedéknek gyümölesét hozzon.

Ha az illetők, a kezdeményezők, a magvetők nem is látják tevékenységüknek gyümölesét, sőt ha öntudat nélkül dolgoznak is, a véghetetlen bölcsesség örök terveiben az ő működésük megmarad, mert mi mindnyájan ezen örök bölcsesség terveinek eszközei vagyunk. Az Isten hőséges áldását kérem a katolikus kör minden tagjára és működésükre s a közgyűlést Jézus szent nevében megnyitom

Zugó eljenzés követte a szép beszédet, melynek minden szavát feszült figyelemmel hallgatta a nagy számmal egybegyűlt közönség.

Majd Bilkei Ferenc ideiglenes titkár és jegyző olvasta fel jelentését, melyben a Kör múlt évi működését vázolta. 142 tagja van a Körnek, a kik különösen vasárnaponként szoktak felkeresni a Kör helyiségét, midőn olvasással szereznek maguknak okulást és szórakozást. Színtogy a téli időszakban minden vasárnap este felolvasások és előadások vannak, a melyeken a tagok és hozzátartozók nagy számmal szoktak részt venni. A könyvtár 280 kötetből áll s nagy látogatottságnak örvend. A farsangban egy táncmulatságot is rendezett a Kör, a mely meglehetősen anyagi ha-

Mai lapunk 4 oldal.

szonnal járt. Az év folyamán 3 választmányi ülésen intézték el a Kör belügyeit. Majd lelkes szavakban a katolikus eszmékhez való ragaszkodásra buzdította a tagokat.

A Kör titkáranak és jegyzőjének Kéri Ferenc, jelenleg nagypérkatai plébános helyébe, a kinek újlag legteljesebb elismerését nyilváníttotta a közgyűlés fíradhatlan és önzetlen munkálkodásáért, Bilkei Ferenc hitoktatót, az ideiglenes titkár választotta meg a közgyűlés.

Raab József pénztáros jelentése szerint a Körnek tavalyi bevétel 792 kor. 54 fillér és kiadása 495 kor. 89 fillér volt. A közgyűlés a pénztárosnak köszönetét nyilvánítvá pontos és lelkiismeretes ügykezelésért lelkes megéljenézte Raab Józsefet. Beszéde után Mayer Károly apátkanonok elnök, mint minden esztendőben, úgy ez évben is 200 koronát adott át a Kör pénztárosának, hogy a Kör anyagi viszonyait ezáltal is istápolja. Természetesen kitörő éljenzéssel fogadták a jó elnök bőkezűségét.

Pénzes Imre alelnök lendületes szavakkal szólította fel a Viziváros kath. lakosságát, hogy a kör tagjainak sorába lépjenek.

Langmár András tag Mayer Károly apátkanonok iránt fejezte ki szép szavakkal a kör tagjainak hálaját és köszönetét.

A közgyűlést Flóskir József elnök szavai zárták be, a ki az ő széles látókörével rámutatott korunk bajaira, azokra az irányzatokra, melyek a humanizmus és fölvilágosodást írják zászlajukra és a mellett mindig távolabb akarják vitni az embereket Krisztus vallásától. Igazi műveltséget, felebaráti szeretetet tanulhatunk az egyháztól is, sőt attól kell tanulnunk, a mely évezredekben keresztül dajkája volt az igazi polgárosodásnak. Azért kérte a tagokat, hogy a kath. kör eszméinek tántoríthatlan híveivé váljanak.

UJDONSÁGOK.

— **Uj kamarás.** Zichy Ráfáel gróf, Zichy Jenő gróf, városunk országgy. képviselőjének fia, egy új és nagyjelentőségű címhez jutott, midőn császári és királyi kamarással lett. Az új kamarás a mult pénteken tette le az esküt Apponyi Lajos gróf kir. főudvarmester előtt.

— **A vármegyei közigazgatási bizottság** ma dl e. 10 órakor Fialli Pál főispán elnöklété mellett ülést tartott. A szokásos havi jelentések elhangzottak nevezetesebb viták nélkül. Sajnos, az árvászeki elnök szavai szerint a közigazgatás egyszerűsítésével az irattárnok teendőit megsokszorozották. A főorvos a közegészségügyi állapotot, a pénzügyigazgató az adóbehajtás eredményét tartja kedvezőnek, a főmérnök jelentése szerint pedig néhány útvonal az esőzések folyamán annyira megrongátódott, hogy járhatatlan volt.

Sügtak-bügtak valamiről vagy talán csak a levegőben vibrált egy indignáció. A pénztár átvételét lassú menetűnek találta a pénzügyigazgató. Átírt az alispánhoz, hogy az átvételi munkálatot nap-nap után este 6 óráig teljesítsék. Az alispán bácsi jó ember, hajlott a pénzügyigazgatói vasvesszőre; Szűts főjegyző pedig, mint az átadó bizottság elnöke vastagynak ember, nem adja be a derekát, hat csak ezután is fél 5-ig tart az átadás. Molnár ügyvéd, mint az átadó bizottság tagja, lett volna a pénzügyigazgatói nagyhatalom megleckéztetője, de hát ez a beszéd nem hangzott el, nehogy az újságba is bekerüljön.

— **Katonalásztok mulatsága.** A székesfehérvári államosozó helyőrség tiszti, katonái és honvéd tisztviselői kar e hó 31-én a „Magyar király” szálló termeiben táncestélyt rendez. Kezdeté este 8 órakor. A mulatság, a mint halljuk, rendkívül fényesnek ígérkezik.

— **Köszönetnyilvánítás.** Mindazoknak, a kik felejtetlen rokonunk dr. Major Ferenc országgyűlési képviselő elhunytá, illetőleg Székesfehérvárott történt eltemetése alkalmával szívünk nagy fájdalomt részvétük nyilvánítása által enyhíteni, a temetésen megjelenni, illetőleg oda fogataikat elküldeni kegyesek voltak, szíves mélyétől hálás köszönetét nyilváníttja a Major-család.

— **A pénzügyigazgató ukaza.** A vármegyei pénztár államosítása folytán a pénzügyigazgatói hatalmi kör kiterjedésben igen sokat nyert s ezt Székesfehérvárott a hatalmi túlkapasokban lehet leginkább tapasztalunk. A pénzügyigazgatóság kötelekébe tartozó tisztviselők talán akaratanul is nem egyszer hallatnak panaszhangot. Sokáig nem akartuk meghallani, most már azonban egy testület érdeke, tekintélye kívánja, hogy észrevegyünk. Egy laikus kéztől eredő panaszos levélnek adunk helyt e rovatban. A kit érdekel, gondolkozzék felette.

„Tek szerkesztőség! A székesfehérvári m. kir. pénzügyigazgatóság főnökétől, Plossék Ferenc kir. tanácsos, pénzügyigazgató aláírásával a kebelbeli összes tisztárhoz egy nyomtatott körrendeletet intéztek, s aláírásukkal ellátva tudomásul is vettek. En nem vagyok hivatalnok ember s talán azért, tünd fel az ilyfajta ukaz-hang: „Vasár és ünnepnapokon reggeli 9 óratól déli 12 óráig és azonkívül a szükséghez és egyesek tevékenységéhez képest főnökhöz meghatározandó időben” állapítja meg a percekig pontos hivatalos óráit, még pedig „egyelőre további mérékedség.” A napi hivatalos időtartam precizirozása után így folytatja az ukaz: „Ezen idő alatt főnöki engedély nélkül a hivatalos helyiségből senkinek eltávozni nem szabad, valamint ezen a kifejtendő szorgalomhoz képest egyelőre megállapított hivatalos órák pontosságával betartandók és ezen idő alatt mindenféle tarsalgás vagy egyik osztályból a másikba való járás mulhatatlan kerülendő.” Szigorúan meghagyja a körrendelet, hogy a város területéről senki főnöki engedély nélkül el ne távozzék stb. stb. Ilyen és hasonló utasításokat tartalmaz az ukaz, mely valóságos iskolás gyerek színében tünteti fel a tisztviselőket. Tessék elképzelni, mi minden van még abban a körrendeletben. Ajtón át hallottam egy beszélgetést, a mely a pénzügyigazgató és Belopotóczy adótárnok közt folyt le. Szomorú dolog! Nem tudom, miről volt szó, megantam a várakozást, de az nem tisztviselőhöz illő hang. Tessék a dolog iránt érdeklődni, megérdemli. *Egy nem hivatalnok.*”

A levelelő kívánságához képest érdeklődünk a dolog iránt. Mi begombolódzott, titkolódó hivatalnokokkal állunk szemben. Bizonyára szegyenlik ezt a gyerekes megrendszárlózat. Szégyelhetik is. Mert vagy megérdemelték vagy nem. Ha megérdemelték, okot szolgáltatnak rá, más formában kellett volna őket felelősségre vonni. Ha nem érdemelték meg, a főnöki zsarnokságnak oly pandúr-világra való tárlajása, a minőt önzertes, kötelességtől tudó tisztviselő-karral szemben megköszönetelni nemcsak hogy a legmesszebb menő tapintatlanság, hanem az önkényuralomnak egy oly vadhajása, mely reakció nélkül csak szolgálhaddal képzelhető el. Minden tisztviselő annyit dolgozik, a mennyit tud. Erre esküdtött. Ha a hivatalos munkaidő alatt valamely tisztviselő tevékenysége a kívánalmakat nem elégíti ki vagy ha azt kielégíteni saját mulasztása, szorgalomhiánya folytán nem képes: hivatali állásától a törvény rendelkezése szerint elcsapandó. A munkaidő meghosszabítása a hivatalnokok kénye-kéde szerint nem lehet. Ez rendkívüli eszköz, tehát rendkívüli munkatorlódás esetén alkalmazandó, az állandóság jellegével nem bírhat, pedig a helybeli pénzügyigazgatóság hatalmi köréhez utalt hivatalnoknál ez így van. Bárki megváltozhatott erről akár a pénzügyigazgatóság akár az adóhivatal hivatalos helyiségében. Rabszolgák azok, a kik a hivatalos időn túl is órákig görnyednek asztaluk mellett.

Pénzügyigazgató úr! Ez az ön büne. Tudom, hogy a miniszteriumnál ezt erény számba tünteti fel, mert ily módon a hivatalnokok erejét túlhaladó munkával dicsekedhetik. Alantasait tekintve azonban, ez zsarnokság, mert lelkes és testi erőt zsarol. Nézzük Belopotóczy adópénztárnok esetét. Köztudomás szerint derék, becsületes, tá-

radhatatlanul szorgalmas tisztviselő. A vármegyei pénztár átvételéhez kirendeltetett. Az adóhivatalnál zárlatot csinál egyik nap d. u. 3 órakor (reggel 8 óratól. ilt a hivatalban), akkor nem is ebédel, hanem siet a pénztárátvételhez. Onnan egy kissé elkésett. Az ukázmester pénzügyigazgató pandurlegény módjára magához utálja s oly hangon adja a leckét, hogy a folyosón is hallható. Bizonyára nehezére esik halkan a magyar szó.

Sok a panaszhang közzájón, legyen elég egyelőre ennyi! A szigorú főtisztviselőt nagyra becsüljük. Ez nem szigorúság, más! (v.)

— **Koszoru-megváltás.** Özv. Márkus Simonné és fia Márkus Lajos és neje boldogult Havranek Antalné emlékére koszoru megváltás címén 10-10 koronát voltak szivesek a jótékony nőegylet céljaira adni. Ezért köszönetet mond Reé Istvánné pénztárnok.

— **Temetés.** A jó Saly bácsit, a kit különösen pompás humoráról legszelesebb körben ismeretek és kedveltek, tegnap helyezett csendes siri nyugalmára. A beszéltelet Szuborics Jenő apátkanonok végezte a háznál, a mely után a holttestemet átszállították a templomba, a hol ünnepélyes requiem, majd az abszolució következett, mindkettőt Szuborics apátkanonok végezte. Ezután Radnich Imre kálói plébános vette át a holttestemet és kísérte ki a temetőbe. A sírnal való beszéltelet után Radnich Imre rövid, megható beszédben emlékezett meg az elhunytól, annak érdemeiről, melylyel híveinek lelki üdvét mindig szívén viselte. A temetésen megjelent a kerületi papság teljes számban, továbbá dr. Klauz György pápai t. kamarás, Fürész József vajtai plébános, Kostyelik Ferenc s. lélkész és Becsák István hitoktató s a környékbeli intelligencia és a hívek óriási számban.

— **Kinevezés.** A pénzügyminiszter Hainisch Pál számgyakornokot Kaposvárról, Giranschek Adolf számgyakornokot pedig Veszprémből a helybeli egyesített állami számvédséghez számtisztké névezte ki. Erdesk, hogy a vármegyénél a főszámvédsői állás volt üresedésbe s most számtisztkekben van o szaporulat. A régi vármegyei számvédségi tisztviselők ilyképen a rég várt előléptetéstől gyönyörűen elűtettek. Hja! állami mindenhatóság és bölcsesség!

— **Sakkélet.** Sakkozó társaságunk társas vacsorát rendezett új elnöke gróf Fesetich Bannó és volt alelnöke Mátyay Mihály tiszteletere folyó évi jannár 10-én este 8 órakor a Tremkő-féle vendéglőben. Jelen voltak: Auerbach Gábor, Bäumel Samu, Belák Ferenc, Csecsinovits Ferenc, Exner Győző, Falvay István, gróf Fesetich Bannó, dr. Frisch Adolf, Janikievits Vazul, Kácsér Béla, Kunos Gyula, Németh István, Röhlich Gyula, Schlammadinger Lajos, Schmidt Rajmund, Sölyom Lajos, Verger Tamás, Vermes Lajos, Walch Károly és Wünsch Antal. Ünnepi szónok a kör elnöke Exner Győző volt. Az országos hírű sakkozótól s tudományos akadémiáj jutalomban részesült költőtől várhatóan jól átgondolt, tárgyilagos és szellemes beszédben ismertette gr. Fesetich Bannónak a kör új elnökének a buzgó, hangyasorgalmu és elsőrendű sakkozónak a kör érdekében eddig kifejtett agialis tevékenységét. Utána toaszt-áradal élténkitette s tette derűsre a fesztelenül mulatók hangulatát. Talán épen ezért oly kedves emlékü a megletelekre minden sakkbankett s azért kedvelt Tremkő konyhája, mert a kör és a vendéglős az ösmagyar szolást, a családlas szórakozást és ellátást követi. Állában véve azt mondhatjuk, hogy jó kedélyben, elevenségben ez az est is méltán sorakozhatik az eddigiek mellé.

— **A tisztviselőt és hivatalnokot Otthona f** hó 18-án azaz vasárnap d. u. 3 órakor rendes évi közgyűlést tart, melyre a tagokat ez utón is meghívja az elnökség. Tárgyszorok: Elnöki, titkári, könyvtárnoki és pénztárnoki jelentés. Zárszámadás tárgyalása s a felmentvények megadása. Esetleges indítványok.

— **Istókonyóú elődás.** A felső kereskedelmi iskola segítő egyesülete javára január hó 29-én fog a színházban a szokott előadás megtartatni. Színrre kerül „Katonásan” c. kitűnő vígjáték-2 felvonásban és utána nagy hangverseny, melyben Margó Zelma is közre fog működni. A részletes műsort legközelebb közölni fogjuk.

— **Felirás-estély.** A székesfehérvári belvárosi Kátholikus Kőr 1903. január 18-án a ciszterci rend főgymnásiumának dísztermében felirás-estélyt tart a következő műsorral:

1. **Madárdal.** Leoncavallo „Bajazzók” című operájából. Énekli zongorakísérettel Grossinger Brigitta úrnőlyé.

2. a) **Serenade III.** (D moll) vonóshangszerekre írta Volkmann Róbert.

b) **Bercesse „Jocelin”** című operából Godard Benjaminsól. Előadja az V. honvédkerület zenekara Frycsaj Richard vezetésével. A gordonkát játsza Szerencsy Ede.

3. **Régi példák és legendák.** Írta és felolvassa dr. Vargha Damján c. r. áldozópap s főgymnásiumi tanár.

4. a) **„Lehullott az őszi rózsá.”** Kun L.-tól.

b) **„Fekete felhőz.”** Greizinger Ivántól. Énekli zongora kísérettel Grossinger Brigitta úrnőlyé.

5. **„Nyugtasd rajtam.”** Szentirmay Elemértől népdal egyveleg. Előadja a kath. kör férfikara dr. Kneifl Ferenc vezetésével.

6. **Nagy ábránd „Tannhäuser”** c. operából Wagner Richardtól. Előadja a honvéd zenekar Frycsaj Richard vezetésével.

Kezdeté este 5 órakor. Jegy váltható (1 koronáért ülő, 50 filléért állóhelyre) Knazovitzky Béla üzletében.

— **Ciszterci egyetemi tanár.** A zágrábi egyetem magyar irodalomtörténeti tanszéke immár öt esztendőre üresedőben van. Kerestek oly férfit, a ki úgy tudományos képzettségének, mint használható társadalmi jelenségének fogva méltóképen töltse be ezt a kétségkívül fontos állást. Megbízható forrásból vett értesítés szerint a horvát bán és a magyar közoktatásügyi miniszter már megállapodtak az új egyetemi tanár személyére nézve dr. **Grétsa Kázmér**, pécsi cisz. r. főgymnásiumi tanár személyében.

Midőn pedig ugyanezen alkalommal megemlítjük, hogy dr. **Vass Bertalan**, a pécsi cisz. r. főgymnásium tudós igazgatója a budapesti tud. egyetemen **Gyulai** tanszékére szemeltetett ki, öszintén gratulálunk a jeles Rendnek, a melynek **keresztéből** rövid időn belül már a negyedik férfit helyezi a fensőbb hatóság és királyi elismertetés a tudományos képzettség tekintélyes polcára.

— **Fényes ur kilölt.** Talán negyedéve még, hogy **Fényes László** ur, a fejevári zsumnalisztika magas szárnyalású alakja megszabadítva városunkat nagybecsű jelenlététől és fölszedve sátorfáját, levegő változás céljából szebb vidékre szállt. A „Magyarország”-ot, az ő édes gyermekét — mint mondotta — vette apai védőzárnyai alá. S megis gondozta, már a mennyiben magas tehetségeitől függött. Ütött, vert, szidott, rugott, káromolt mindenkit, a ki a tollatügyébe került s rövid egy-negyedévi „fényes” szereplés után sikerült is annyira vinnie, hogy Győrffy Gyula a lap papája leszólította a dadaságról. Megdicsérté, megköszönte neki a szives fáradozásait és fölajánlotta neki az ajtonyilást. Fényes ur pedig begöngyölte a zászlót, fölszedte szűkkörű sátorfáját s indult szebb vidékre, hogy tovább lobogtassa a zászlót, a melyre jog, szabadság, igazság, humanizmus, liberalizmus, tudás, bab, borsó, lencse, kocsikenőcs és ostornyél, szóval mint a jóféle vegyeskereskedésben: minden kapható. Lobogtatja, illetőleg lobogtatná, ha sikerül még olyan várost találni, a hol az ilyen existenciák ronthatják még a levegőt.

— **Gyászrol.** Mély részvétellel értesültünk, hogy öv. **Herczog Károlyné** f. hó 11-én meghalt. Az elhunytat ma temették el nagy részvét mellett. A család a gyászestéről a következő gyászjelentést adta ki:

Herczog József mérnök és neje Belenta Vilma, egy a saját valamint gyermekeik Elemér, Szerenya, Károly, Erzsike, Margitka, nyéki Németh Imréné született Herczog Erzsébet és férje nyéki Németh Imre miniszteri biztos állami anyakönyv. kerületi felügyelő egy gyermekeik Mariska, Margit, Imre és Pál, valamint az összes rokonság nevében is szomorodott szívvel jelentik, szeretett, jó édesanyja, nagyanyja, illetve napa öv. nemes **Herczog Károlyné** szül. Krenedit Luiza hosszas betegség s a halálközeli szentségének felvétele után f. év. január hó 11-én 5 órakor életének 70-ik évében történt gyászos elhunytát. A felidőzetlen kedves halott hűlt teteme f. é. január hó 13-án

d. u. 4 órakor fogtak a gyászhasznál. Széchenyi utca 21 szám alatti a róm. kath. egyház szertartása szerint beszenteltetni s a Szent-Keresztől címzett sírkertben a családi sírboltban örök nyugalomra helyeztetni. Az engedélyt szent-miséldozatot f. évi január hó 14-én d. e. 8 órakor fog a székesfehérvázi és Urnak bemutatni. Székesfehérvár, 1903. január 11. Áldás és béke lengjen a drága hamvak felett!

— **A házviselési Ötthona** f. hó 10-én kitűnően sikerült estélyt rendezett szarka-utcai helyiségében. A táncot megelőző műsorról csak úcszerűt emlékezhetünk meg. Az estélyt **Horváth Elvira** k. a. monologia nyitotta meg. A **bakfist** adta elő oly kedves naivsággal, hogy a sürdín felhangzó tapsviharra méltón válaszolt ügyességével. Békési István Arany „Családi kör”-et szavalt; kifogástalan hangszínezésével, egyáltalán kiváló szavalképességével mesterele talált a szép költemény. **Jandrók Amália** k. a. ügy címbalomszékával, mint élénkelte népdalaival nagy tetszést aratott s a mennyiben az Ötthon házi bandájával itt-ott közös volt szereplése, közös az elismerés jutalma, a mire ugyancsak válaszoltak. **Skokora Erzsike** k. a. Szabados Károlytól lépett a podiumra s az előadott dolog élvezte és része volt a programmnak, melynek koronáját dr. **Kerekes Lajos** úr. ünök szabad előadás képezte. A tudásvágyról értekezett oly lebilincselő formában, hogy a sok gondolat, a sok szép igazság, mely ajkáról elhangzott hatás nélkül nem maradhatott. A műestélyt tánc követte reggelig. Általában véve jöködd, kedves családias vonás jellemezte az Ötthonnak ezen estélyét is.

— **Mentőkocsi.** Ma reggel 8 órakor a mentők egy cselédeleányt eszméletlen állapotban vittek be a kórházba a Vörösmarty-terről. Eddig csak azt lehetett megállapítani, hogy az illető **Jankovits Anna**. Az eddigi tünetek arra vallanak, hogy a leány gyufaoldatot ivott.

— **Arccatlan vakmerőség** Csákvárról vettük a következő sorokat: Nem egyszer olvasunk és hallunk azokról a családjai menő visszaélésekről, melyekkel zsidó vigécek helyülva az Anyaszentegyház legszentebb dolgaiba, befonják egyszerű, még rövidlátó népet. Önös érdekeik megvalósítására, a „gscheft” biztosítása végett nem riadnak vissza az olyan esztőlőktől sem, melyek révén legkönyebben odaferközhetnek a romlatlan nép szívébe, de a melyeknek igénybevitelével önmagukról állítják ki a felsőfokú szegénység bizonyítványt, mindnyájunk valóságos érületét pedig milyen megsértik. A konkrét eset ott kezdődik, hogy minap Csákvárról is holmi **Hübschner Jakob** és fia; mint a budapesti **Válder A.** és **Társas** háziipar cég megbízottjai. gscheft-beli ügykezelőket hasonló vakmerőséggel iparkodtak megvalósítani. Már sok kath. családhoz hozzátartoztak be — erősen gorbe orruk dacára is — a „Dicsértessék a Jézus Krisztus”-sal és vallottak magukat buzgó es lelkes kátholikusoknak, sok helyen fűtek már a felmutatott rózsafüzérekhez és sz. képekhez luzdítsásképen átjatos magyarazatokat, sok szegény szülőfől kicsikartak 2—6 korona előleget oly nemű kijelentésekkel, hogy a pápa Öszentsége vednöksége alatt járnak, a megrendelőket, unokáik, sőt dedunokáikért is egy hónapon keresztül sz. misék mondatnak, sokat félrevezettek a csákvári plebános tekintélyével, ki sohase látta őket, midőn végre emberükre találtak. **Jakob János** a plebános akart meggyőződni állításuk valóságáról. Itt össze-kezzenve a szembesítés miatt, beismerték családsukat s elég arccatlanul „rossz viccnek” méré-szelték minősíteni legszentebb dolgunkkal való visszaélésüket. Most már szerettek volna kerekét oldani, de a csendörök is meglepték őket, meg a felizgatott megrendelőket is utjokat állták. Kihallgatás és sürgöny útján való igazolásuk után szabad lábra kelték a szoborvágást előlleggel, mert hát az ilyen úzérkedések megtörására meg nincs sajnós! S. A jámbor megrendelőket megdöbbenve és fölhaborodva az elötük szokatlan vakmerőség és okulva: a zsidóvigécek arccatlan eljárásán, többen úgy az adott előlegről, mint a megrendelt tárgyakról is lemondtak. Magyar nép okulj az ily példákön és ne engedj hazadba az ilyen lelketlen zsidó kúlarokat.

— **A dunapentelei kath. kör** folyó hó 11-én tombolával egybekötött bált rendezett. A kátho-

likus bál — a mint Penteleén hívják — mindig a legnépesebb szokott lenni, és ez utolsó az eddigéit is fényesebben sikerült. A zsidó korcs-márosról ismét keresztény kézre került nagy vendéglo termel, melyek ezen estére a kath. kör bérlet ki, szűnek bizonyultak a mulatni végők befogadására. Ott volt Pentele összes fiatalága, kivéve a meg nem hívott nem keresztényeket; de a szomszéd községekből is sokat csalogtatott a kör bál-hire. A fiatalág jöködd a példás rend mellett igazi magyaros voltában nyilvánult, folyt a tánc kivilágos kivirradtig. A bál a pénziárnak 340 koronát jököddelmezt.

— **Köszönet.** A helybeli honvédenek a **Kácsér Samu** tulajdonát képező „Elite” kővetés-ban holnap, azaz f. hó 14-én este 8 órakor műsor-versenyt tart, melynek kiválóan érdekes műsorából megemlítjük a következő darabokat: 1. Nyitány „Az elvárszot herceg” cz. operából. — 2. „Sohaj” keringó... Ivanovici. — 3. Nagy ábránd „Lohengrin”... Wagner R. — 4. „Fleur hongroise” egyveleg... Schögl. — 5. „Barátim-nak”, egyveleg... Komzak. — 6. Kuruc dalok, Tárगतó sóó. — 7. Részlet a „Postás fiu” cz. operából.

— **Táncestély.** A csákvári korszolozó társaság e hó 17-én, a nagyvendéglo összes termében zártkörű táncestélyt rendez. Kezdeté este 8 órakor. Belépőj: személyenként 2 korona.

— **A hivatalos áldozata.** Könnyen veszedelmessé válható kalandja volt f. hó 10-én **Albert Mihály** polgárdi lakos erdőörnek. A délután órákban ugyanis **Schveda Mihály** ottani lakost kísértelt Semlőhegyen levő szőlőjébe s alig koci-cintanak egyet-kettőt, ott terem a pinczénél P. Simon János polgárdi lakos **Horváth László** vasúti ör feleségével s az erdőör által elkobzott fegyvereket kérték Simon és Horváth ugyanis vadászengeddly nélkül gróf **Battányi Lajos** magán területen vadásztak s Albert az elejett vadat s a két orvadász fegyverét elkobozta, ezért keresték fel az erdőört pinczében. Albert kijelentette, hogy ő a fegyvereket nem adhatja vissza, sőt a fejlenést sem hallgatja el. Simon és Horváth akkor az erdőörre rohannak, fújtatni kezdték s e kijelentéssel: „Megállj kutyá, több fegyvert nem vehetsz el!” agyba-főbe vadgáltak s válságos lón az erdőör helyzete, mikor Horváthné 21 éves **Lajos** fia is a helyszínén termett s résztvevő a támadásban. Albert a dulakodás közben harapásal véde magát, majd lekapta töltetlen fegyverét s lelővéssel fenyegette a támadókat. Így sikerült az erdőörnek a saját pinczéből ép bérrel menekülni. A hivatalos eljárás a fozsgalabiró hivatal útján ez ügyben már megindított.

— **A dohányfelvétel.** Tallian Vilmos földbir-tokosnak a Pátka községhez tartozó Fülöp-majori pusztáján a dohánymagazint f. hó 10-én elfőrték s onnan 3 kgr. leveles dohányt elloptak. A gyanu rögtön **Juhász István** pátka lakos ellen irányult, a kit a csendörök vallatásra fogtak s csakhamar beismerte, hogy a lopást ő követte el s a dohányt 3 k. 20 filléért ifj. **Hollósy Sándornak** adta el. A lopott dohány hiánytalanul megkerült.

A sztrájkbizottság.

Az az áldatlan küzdelem, mely az építő-munkások és a munkaadók között a mult esztendőben megkezdődött, nem csak hogy nem lohadt le a tél folyamán, sőt mind mélyebb barázdákat hasít. A mi táplálja, a mi állandó gyűnyanyagot szolgáltat hozzája: az a gyűlölet és rendszeres izgatás, a melylyel egy-két ember szívéből-szájából egész sereg ember tesz a társadalmi elkeseredett ellenségévé. A mig előnyöket altartak kicsikarati a maguk számára, lehetett beszélni jogról és jogtalanságról, de a mióta néhány vad-szociáldiznussal szaturált fiatal emberek nincs egyéb czéja, mint hogy a „fog” és „igazság” hangzatos jelszavai alatt feketé gyűlöletet terjesz-szen Isten ellen s a társadalom minden osztálya ellen, azóta általánossá váltik s folyton növekedik egyrészt a gyanakvó ellenszenv másrészt a sajnálkozó részvét, melylyel sorukat és működésüket kísérik. Ma már nem „jólti bizottság” a munkások vezető-csoportja, hanem zsarnok-kényuralom, a melylyel jogaik, adott becsület-szavuk, nevik aláírása, sőt jogos anyagi érde-

keik, a mindennapi betevő falat fölött is rendelkeznek.

Ime egy példa, hogy igazunk van:
A városunkban épülő laktanyánál f. hó 5-én 10 kőműves-segéd (többnyire családos és valamennyien szorgalmas, és mindig megbecsült munkások) elvállalta az összes épületeknél előforduló vastartó közötti boltozatok készítését. Es pedig négyzőgméterenként meghatározott egység ár szerint fizetendő állományban (accord). A munka elvállalásáról az építőcég és a munkások kölcsönösen szerződést írtak alá.

A munkát 7-én megkezdették s jó kedvvel folytatták, mivel két napi munka után örömmel szüzdödték meg, hogy a kialakított egységár mellett naponta mindegyik 4 koronán felül kereshet. A mi mindenesetre nem megvetendő dolog ilyen munkanélküli időben, a mikor csak reggel 7-től este 5 óráig dolgozhatnak.

De a jó emberek nem számoltak egygyel: az építő ipari munkások szervező-bizottságával. A legmagasabb jóváhagyás nélkül kezdtek bele a kenyérkeresetbe. Már 8-án délután megjelent Pintér Károly kőműves-segéd két társával a vállalkozó Grünwald és Schiffer cég építési irodájában és a következő (betűszerinti) iratot adták át a vezetőségnek:

Tekintetes
Gyalgasági laktanya építési vállalatnak
Helyben.

Tekintetes építési vállalat!

A helybeli építőmunkások, hivatkozva az 1902. évi megállapodásokra, azon felszólítást intézik a tekint. építési vállalat t. vezetőségéhez, hogy az építkezés területén életbe léptetett csoportvezetői rendszert, *miellett* a mult év folyamán városunkban törtünk annal inkább is szüntesse be, mivel ez a nagynehezen helyreálló egysélt munkas és munkaadó közt megzavarhatná.

Szfehérvár, 1902. 1. s.

Kiváló tisztelettel
A székesfehérvári
építőmunkások
szervező-bizottsága.
bélyegző:

A vállalat vezetője megmagyarázta a küldöttségnek, hogy itt hiába keresik az ő jogszérmüket, mert itt **nem csoportvezetőnek** (parthieführer) adták át a munkát, a mely rendszert a mult évben közös megegyezéssel szüntették meg, hanem 10 kőműves a saját óhaja szerint *egyetlenlegesen* vállalkozott a munkára, a mihez a törvény értelmében joguk van, lévén a munka elvállalása a munkás és munkaadó között szabad egyezkedés tárgya. Megmagyarázták, hogy a közös kereseményt közös megegyezés szerint osztják föl egymás közt, valamint azt is megmagyarázták, hogy a szerződést mind a tizen alá is írták.

A küldöttség erre eltávozott.

A munkások pedig másnap megjelentek és kinyilvánították, hogy ők a szerződést nem tartják meg és nem dolgozhatnak tovább állományban, hanem csak napszámban, mert a szervező bizottság tőlük az általános munkanélküliség érdekében így kívánja. Hiába volt minden kapacitálás, minden felvilágosítás, a becsületre, az adott szóra való hivatkozás, ők kijelentették, hogy belátják, miszerint ők a vesztesék és számbavehető előnytől íttetnek el, de máséknem nem tethetnek, mert nem viselhetnék el társaiknak a gúnyját és vádjait; szóval a terrorizmust.

Az építő cég pedig beleegyezett a szerződés felbontásába, annál is inkább, mert érdekei sérteve nincsenek, mert rá nézve mindenesetre előnyösebb, ha napszámban és nem állományban dolgoznak, mert 4 koronán felül (körülbelül 4 kor. 60 fillérre ragott a napi kereset) a mostani rövid napokban semmiesetre sem fog fizetni egyegy napszámt, sőt majdnem féláron fogja megkapni ugyanazt a munkát. S így ez nem a vállalkozónak, hanem csupán a munkásoknak a hátránya.

Tehát mi ez? Szabadság? Nem? Zsarnokság. Kényuralom. A személyes szabadság arculverése.

Egy-két ember (mert egy-két emberen fordult meg az egész mozgalom, a kik egy pár éhenkórász pesti zsidó szocialista izgató után indulva a kik mellesleg megjegyezve 8-10 ezer

koronát költenek el évenként a maguk passziójának kielégítésére) terjesztik az elégedetlenséget és a társadalmi gyűlöletet) vezetői az egész tömeget, a kik most már az ő jelszavaiknak vannak kiszolgáltatva és nincs rá erejük, sem bátorságuk, hogy tőlük megszabaduljanak.

A mint halljuk, a szocialista-vezér u. ak most a déli vasuti gyár munkásaira vetették magukat és azok közt hintik a maszlagot. Fejérvárott mindenki tudja, hogy mily humánus elbánásban részesülnek a déli vasuti gyár alkalmazottjai. Rauscher vezér nem mint felebbvalójukat, de mint atyjukat tisztelik a munkások. Ha egy hely megüresedik 40-50 ember tolakszik, hogy munkához juthasson, mert biztos és jó kereset vár rá. S most az izgatók ezektől irigylük a békés munkálkodás áldásait. Mert hiszen ők csak elégtelenséget, zavart, gyűlöletet szomjuhoznak. Hogy ki bánja meg, attól nem fáj a fejük.

Mindenesetre szükségesnek tartjuk Rauscher Béla figyelmét ezekre az ólálkodó farkasokra felhívni.

SZÍNHÁZ.

Szombot. jan. 10.

Tiszlak a zárdában. Operette. A vesztaszüzekről írt véleményünkben mondottunk olyasfélét, hogy modern írók mily szívesen fordítják ki egy-egy darabban az ő erényektől duzzadó, magasroptú lelküket, mert tudják, hogy a közönség jobban emul az ő lelki szennyesükön, mint az elhalt jó öregekkel jobbkire szenderült nemes idealizmuson. Nem sok fejtörésre kerül kitalálni, hogy Ferrier és Prével urak azon felvilágosodott (?) elmek sorába tartoznak, a kik hadi laban állnak a vallással, a saját lelkiismeretükkel, meg a szinpad céjával. Thémájuk nem új, sőt elkopott: a papok és apácák rovására mulattatni a közönséget; már tudniillik a közönségnek azt a részét, a mely ilyen izléstelen, vallástalan tendencián egyáltalán mulatni tud, mert a legtöbbje, bizony

a legtöbbje így morfondíroz az előadás után: „az erkölcsimeim már ugyis régen fojtogatja a színház, most meg már a vallásomat kezdi mosdatlan kezekkel cirógatni!”

Az előadás különben jól sikerült. A színészek, szegények, eléggé iparkodtak. Azt hisszük azonban, legboljogabb volt köztük Rajcsányi, hogy nem kellett ilyen utálatos darabban játszania.

Vasárnap, jan. 11. d. u.

Asszonyregiment. Jól sikerült vasárnapi darab. És ha remi sikerülne, az sem tenné tönkre, mert van benne — kiállítás.

Vasárnap, jan. 11. este.

Tiszlak a zárdában. Scho' wieder!

Hétfő, jan. 12.

New York szépe. Operett. Occasio, occasio! Tessék besétálni. Gyönyörű zongoraverkeli darab egy beszélő, éneklő (Margó Zelma) és egy néma, hangtalan (Harkányi) babával. A rendező ügyes verklisnek bizonyult.

Szól.

IRODALOM.

Az Agrár Album. Mint minden esztendőben, úgy most is a Hazánk szerkesztősége meghálalando olvasóink iránta való rokonszenvét, az Agrár Albumot küldi meg teljesen díjtalanul előfizetőinek, melyet a nemi előzetők négy korona vételárért rendelhetnek meg a Hazánk kiadóhivatalában (Budapest, Szentkirályi-utca 28.). Az Agrár Albumot előző számaiból már ismeri az olvasóközönség. Az Agrár Album 1903-iki évfolyama Magyar Gyula, a Hazánk belső dolgozóitársaság szerkesztésében jelent meg s tartalma közgazdasági és szépirodalmi tekintetben oly gazdag, hogy ehhez hasonló évkönyv nem jelent meg az újnapi könyvpiaccon. A gazdasági részben az idei kivándorlási kongresszusok vezérfonalát mutatja be írásban és képbén Magyarország minden vidékéről.

Van szerencsém a n. é. közönség b. tudomására juttatni, hogy **Kigyó-utca 18. szám alatt** a mai kor igényeinek teljesen megfelelő **szabó-műhelyt és ruhatisztító-intéztézetet** nyitottam.

Sok évi gyakorlatom azon helyzetbe juttat, hogy a tisztelt közönség minden igényeinek a legjobban megfelelhessek.

A legdivatosabb állású ruhákat is úgy tisztítom, hogy azok a divatos formájukat továbbra is megtartják.

Egy öltöny tisztítása és javítása 2 korona.

Hozzá egy öltöny vasalása 1 kor.

Öltönyöket és kabátokat a legolcsóbban torditok.

Miután főtörekvésem, hogy a t. megbízóimat legteljesebb megelégedésre kielégítem, szíves pártfogást kérve, maradtam

kiváló tisztelettel
Jäger Béla,
szabó-mester,
vegyi- és ruhatisztító,
Kigyó-utca 18. sz.

Állandó cukorka-áru
≡ KIÁLLÍTÁS ≡
megtekintésére felhívom a nagyérdemű közönség b. figyelmét.

Minden e szakba elképzeltető: csokoládé-cukorka, cukrászdi sütemények és a legfinomabb cukorkák ezer és ezer fajtája bámulatos olesón kaphatók.

Lakodalmi, báli és más alkalmi sütemények és torták megrendelhető helybe és vidékre.

Tisztelettel
Kitreiber Nándor utóda,
első székesfehérvári cukorka-gyára,
Nádor utca 10. sz.

NOVENA.
azaz kilencnapí ájtatosság Jézus szentséges szívéhez valamely különös kegyelem elnyerésére. Köve 60 fillér, füze 40 fillér darabonkint. Kapható és megrendelhető Rózmán István Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28/a.